37 073 **Initiatiefnota van de leden Ceder en Diederik van Dijk over de aanpak van religieus gemotiveerd geweld in de asielopvang**

Nr. 2 **INITIATIEFNOTA**

1. Inleiding

Mensen die naar Nederland vluchten voor vervolging en bedreiging, moeten hier veilig zijn. Als mensen vluchten naar Nederland is het onuitlegbaar dat zij hier in de opvang opnieuw worden bedreigd, geïntimideerd of aangevallen vanwege hun geloof. Wie bescherming zoekt in Nederland moet niet opnieuw hoeven vrezen voor zijn veiligheid.

Godsdienstvrijheid en vrijheid van levensovertuiging zijn Europese mensenrechten en grondrechten in Nederland.[1] Toch is er al jarenlang sprake van intimidatie en geweld tegen religieuze en andere minderheden binnen Nederlandse asielopvanglocaties. Het afgelopen jaar is steeds zichtbaarder geworden dat dit ook een enorme impact heeft op christelijke asielzoekers die in AZC's verblijven. Juist op een plek waar mensen veiligheid zoeken, kunnen zij opnieuw te maken krijgen met onderdrukking vanwege hun godsdienst, etniciteit of identiteit.

Recent is een zwartboek opgesteld over de situatie van christelijke asielzoekers binnen een asiellocatie in Vlissingen.[2] Enkele schrijnende citaten van slachtoffers maken duidelijk wat zich daar afspeelt:

'Zwijg, anders slacht ik je af, christelijke hond.'
'Uit angst heb ik vervolgens drie weken buiten mijn eigen kamer geslapen, bij vrienden in andere kamers van het kamp.'
'Hoewel ik eerder ook al last had gehad van intimidatie en pesterijen, vond ik deze keer de bedreiging ernstig, omdat volgens sommige islamitische opvattingen op afvalligheid de doodstraf staat.'
'Ik weet niet wat ik verkeerd heb gedaan om deze ellende te moeten meemaken, behalve dat ik dacht dat ik eindelijk vrij was om zelf na te denken en mijn eigen geloofsovertuiging te kiezen.'

Deze gedocumenteerde ervaringen uit Vlissingen zijn onderdeel van een groter probleem, de initiatiefnemers en Stichting Gave krijgen vanuit het hele land zorgwekkende ervaringen te horen die de ernst van de onveiligheid voor christelijke asielzoekers binnen Nederlandse opvanglocaties benadrukken.

Omdat religieus gemotiveerd geweld niet specifiek wordt geregistreerd door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), bestaat onvoldoende inzicht in de omvang van het probleem. Stichting Gave rapporteerde dit jaar een verdubbeling van het aantal meldingen van religieus gemotiveerde intimidatie. Volgens de stichting vormen deze meldingen echter slechts het topje van de ijsberg.[3]

---

[1] Art. 18 EvRM en art. 6 GW
[2] 'Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang De onzichtbare werkelijkheid achter de muren van AZC Vlissingen', aangeboden aan de Tweede Kamer 10 september 2026.

Ook andere minderheden, waaronder jezidi's, alawieten, atheïsten en lhbtiq+- personen, hebben binnen COA-locaties te maken met intimidatie en onveiligheid. Het samenbrengen van mensen met uiteenlopende culturele, religieuze en maatschappelijke achtergronden op locaties waar de druk al hoog is, kan bestaande spanningen versterken.

Het COA heeft beleid om intimidatie en geweld in de opvang tegen te gaan. Het probleem is dus niet dat er niets gebeurt. Wel ontbreekt het aan goed zicht op incidenten, zijn medewerkers niet altijd voldoende toegerust om religieus gemotiveerde spanningen te herkennen en wordt het bestaande beleid niet op iedere locatie even consequent toegepast. Daardoor kan er een verschil ontstaan tussen de veiligheid die op papier is geregeld en de veiligheid die bewoners in de praktijk ervaren. Met name christelijke asielzoekers geven steeds meer aan niet gehoord te worden en steeds meer onveiligheid te ervaren als minderheidsgroep in AZC's. Dat vraagt om actie.

De directe aanleiding van deze initiatiefnota is de noodkreet van christenen in AZC's, de toenemende concrete berichten hierover en de vele gesprekken die daaruit voortvloeiden met christelijke slachtoffers, kerkleiders en hulporganisaties. Hun verhalen hebben de noodzaak om voor hen op te komen met politieke actie zichtbaar gemaakt. Daarnaast hebben initiatiefnemers oog voor alle minderheden in AZC's die onveiligheid ervaren. De voorstellen die gedaan worden door de initiatiefnemers vanwege de noodkreet van christenen in AZC's zijn zo opgesteld dat ze in totaliteit de algehele veiligheid van alle minderheden binnen AZC's ten goede zullen komen.

Met deze initiatiefnota doen de initiatiefnemers daarom voorstellen om de vrijheid van godsdienst, levensovertuiging en identiteit in de asielopvang beter te beschermen. Mensen die naar Nederland vluchten vanwege hun geloof, mogen niet in onze opvang opnieuw te maken krijgen met intimidatie, bedreiging of geweld om datzelfde geloof. Wie hier bescherming zoekt, moet erop kunnen rekenen dat die bescherming er ook in de opvang is.

2. Verdrukte christenen in AZC's: een probleem dat al jaren bekend is

De problematiek is niet nieuw. Al decennialang verschijnen signalen, onderzoeken en Kamermoties over de veiligheid van christenen en andere (religieuze) minderheden binnen de asielopvang en specifiek christenen.

Binnen het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) is al geruime tijd aandacht voor de wijze waarop religie binnen de opvang wordt vormgegeven. Zo wees de voorzitter van het COA al in 1993 op ongelijkheid tussen de verschillende religies in het gebruik maken van de voorzieningen die het COA biedt om religie te praktiseren. Hij constateerde dat er dreiging bestond op rechtsongelijkheid tussen bewoners.[4]

In 2011 werd naar aanleiding van een motie van onder andere de leden Joël Voordewind en Kees van der Staaij door Deloitte onafhankelijk onderzoek gedaan naar de veiligheid van kwetsbare groepen in de opvang. In het onderzoek gaf 88% van de deelnemers aan zich onveilig te voelen in het AZC waar zij verbleven, waardoor zij zich niet vrij voelden openlijk

[3] 'In overvolle azc's', Nederlands Dagblad, In overvolle azc's krijgen groepen als christenen, alawieten en homo's de klappen. 'Ik snijd je keel door' - Nederlands Dagblad. De kwaliteitskrant van christelijk Nederland.
[4] Besluit notitie activiteiten levensbeschouwelijke en politieke aard in de asielzoekers- en tijdelijke opvangcentra. Centrale Opvang Asielzoekers, 10-05-1993, 1.

voor hun geloofsovertuiging uit te komen.[5] Naar aanleiding van dit rapport gaf de minister aan samen met het COA te onderzoeken hoe de meldingsbereidheid van asielzoekers kon worden vergroot wanneer zij vanwege hun geaardheid of levensovertuiging te maken kregen met agressie of discriminatie in de asielopvang.[6]

Deze maatregelen hadden helaas niet het gewenste effect. In 2021 voerde Stichting Gave, een christelijke organisatie die zich inzet voor vluchtelingen en asielzoekers, een eigen enquête uit. Daaruit bleek o.a. dat het per opvanglocatie verschilde in hoeverre bewoners openheid en ruimte ervoeren om over hun geloof te spreken.[7] Daarnaast was er onvoldoende informatie beschikbaar met betrekking tot kennis van de religies, feestdagen en gebruiken. Stichting Gave wees toen ook al op het belang van kennisbevordering onder COA-medewerkers, in het bijzonder over bekering en religieverlating.[8]

In datzelfde jaar bleek ook uit onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) dat bekeerlingen, religieverlaters en lhbtiq+-bewoners in de asielopvang nog altijd te maken hebben met onveilige situaties. Het WODC adviseerde onder meer te investeren in de kennis van COA-medewerkers over bekering en religieverlating en de betekenis daarvan voor asielzoekers. Ook werd aanbevolen bekeerlingen, religieverlaters en lhbtiq+-bewoners, actief te betrekken bij trainingen. Daarnaast moest voor COA-medewerkers duidelijk worden hoe zij in de dagelijkse praktijk kunnen omgaan met religie, waarbij een neutrale houding ten aanzien van religie samengaat met ruimte voor bewoners om hun religieuze identiteit te uiten.[9]

Naar aanleiding van deze signalen kondigde het kabinet opnieuw maatregelen aan.[10] Wat opvalt is dat het in de praktijk zich vooral richtte op verbeteringen voor lhbtiq+- asielzoekers. Zo zijn voor lhbtiq+-bewoners aanvullende meldmogelijkheden ontwikkeld en COA-medewerkers worden getraind om hen beter te begeleiden. Bekeerlingen en religieverlaters beschikken over minder specifieke voorzieningen, trainingen en mogelijkheden om hun ervaringen met onveiligheid te bespreken.[11]

Ook in de Tweede Kamer is herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de veiligheid van deze kwetsbare groepen. Ingediende moties gingen onder meer over vertrouwenspersonen, betere incidentenregistratie, landelijke kaders voor de begeleiding van kwetsbare bewoners en een zerotolerancebeleid bij religieus gemotiveerd geweld.

Zo is met de motie-Ceder (35925 VI-86) naar aanleiding van deze onderzoeken gevraagd om duidelijke kaders en minimale normen voor de lokale invulling van de begeleiding in asielzoekerscentra.[12] Het doel daarvan was de begeleiding en sociale veiligheid van kwetsbare groepen te verbeteren. Intern onderzoek van het COA wees immers op aanzienlijke

---

[5] 2010/2011 32 500 VI nr. 56. En Rapport Deloitte, 20 december 2011, 3-4.
[6] 19 637, nr. 1520
[7] 'Wij zijn religieus (niet) neutraal, verslag van een enquête' rapport juridische afdeling stichting Gave 8 en 11.
[8] Eindrapport COA, *20154-Eindrapport-COA-opvang-begeleiding-LHBTIs-Bekeerlingen-Religieverlaters-Regioplan-6okt21.pdf
[9] Eindrapport COA-opvang begeleiding LHBTI, bekeerlingen en religieverlaters: *20154-Eindrapport-COA-opvang-begeleiding-LHBTIs-Bekeerlingen-Religieverlaters-Regioplan-6okt21.pdf, 3.
[10] Beleidsreactie WODC, *19637-2801 - Beleidsreactie WODC-Rapport over LHBTI's, bekeerlingen en religieverlaters in de asi....pdf
[11] Beleidsreactie WODC, Onderzoek WODC, 4 + COA levensbeschouwing, COA - Levensbeschouwing in het azc | www.coa.nl
[12] 35925 VI, nr. 86 motie van het lid Ceder,

verschillen tussen opvanglocaties en medewerkers in de toepassing van het domeinenmodel als basis voor de begeleiding van asielzoekers. Ook bleek sprake van handelingsverlegenheid bij levensbeschouwelijke vraagstukken. Naar aanleiding hiervan formuleerde de staatssecretaris verschillende verbeterpunten, waaronder kennisbevordering over bekering en religieverlating, trainingen voor COA-medewerkers en meer aandacht voor deskundigheidsbevordering op levensbeschouwelijke vraagstukken. Daarbij werd erkend dat de deskundigheid en aandacht voor de problematiek van bekeerlingen en religieverlaters minder ontwikkeld waren dan die voor lhbtiq+-asielzoekers. De minister zegde vervolgens een plan van aanpak toe om structurele aandacht voor het bewustzijn van en de kennis over de kwetsbaarheden van bekeerlingen en religieverlaters te borgen. [13]

Toch laten recente voorbeelden zien dat bewoners nog altijd onveiligheid kunnen ervaren vanwege hun religieuze identiteit, bekering of religieverlating. Zo werden Syrische christenen in Vlissingen bedreigd door medebewoners vanwege hun doop.[14]

Ook voelde een Iraans gezin zich vanwege zijn christelijke geloofsovertuiging onveilig in een AZC in Bergschenhoek.[15] Daarnaast hebben asielzoekers in Rijswijk aangegeven dat zij zich vanwege hun religieuze identiteit ongelijkwaardig behandeld voelden door zowel medebewoners als personeel.[16] Stichting Gave rapporteert verder dat er sprake is van een zorgwekkende stijging van het aantal meldingen van discriminatie van Syrische christenen in AZC's, naar aanleiding van de ontwikkelingen in het herkomstland.[17]

In 2026 werd opnieuw een motie ingediend om incidenten van religieus gemotiveerd geweld tegen asielzoekers structureel en specifiek te registreren. Uit antwoorden op Kamervragen bleek tegelijkertijd dat het COA incidenten wel registreert, maar niet registreert of deze religieus van aard zijn.[18]

Het probleem is daarmee niet een gebrek aan signalen. Al jaren wordt gewaarschuwd voor de kwetsbare positie van religieuze minderheden in de opvang. Ook Stichting Gave geeft aan dat het beleid van het COA rondom religieus geweld inmiddels op papier goed is, maar niet overal op dezelfde wijze wordt vertaald naar de dagelijkse praktijk op de werkvloer.
Deze constatering komt ook naar voren in de brief van de minister, waarin wordt gereageerd op onder meer het *Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang*.[19] De aangekondigde aanpak bevat stappen die kunnen bijdragen aan verbetering, zoals grotere alertheid op signalen van intimidatie van kwetsbare groepen, het intern melden van dergelijke signalen, het opnieuw onder de aandacht brengen van bestaande trainingen over de begeleiding van religieuze bewoners en uitbreiding van de jaarlijkse incidentenmonitor. Deze

---

[13] Beleidsreactie WODC,*19637-2801 - Beleidsreactie WODC-Rapport over LHBTI's, bekeerlingen en religieverlaters in de asi....pdf, 4.
[14]Reformatorisch Dagblad, 21 mei 2026, 'Syriërs in azc Vlissingen ernstig bedreigd door moslims na doop', https://www.rd.nl/artikel/1149930-syriers-in-azcvlissingen-ernstig-bedreigd-door-moslims-na-doop + het zwartboek.
[15] Cvandaag, 8 juni 2026, 'Iraans christelijk gezin voelt zich onveilig in AZC Bergschenhoek', https://cvandaag.nl/110442-iraans-christelijk-gezin-voelt-zich-onveilig-in-azc-bergschenhoek
[16] Omroep West, 9 september 2026, 'Christelijke asielzoekers trekken aan de bel, voelen zich ongelijk behandeld', Christelijke asielzoekers trekken aan de bel, voelen zich ongelijk behandeld - Omroep West
[17] Stichting Gave, 'Syrië: geweldescalatie jegens christenen', Syrië: geweldescalatie jegens christenen - Gave Juridisch.
[18] Schriftelijke antwoorden 20 juli 2026, 2026D37156, vraag 4.
[19] 'Reactie brief LGBT Asylum Support inzake onveilige situaties bij asielzoekers en Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse opvang, 16 oktober 2026.

stappen zijn welkom, maar tegen de achtergrond van jarenlange onderzoeken, Kamervragen, moties en beleidsreacties is het noodzakelijk verder te gaan dan het opnieuw onder de aandacht brengen van bestaand beleid. De aanhoudende signalen maken duidelijk dat structurele borging, voldoende deskundigheid en inzicht in de aard en omvang van incidenten noodzakelijk blijven.

De initiatiefnemers willen daarom met deze nota een volgende stap zetten. Met de voorgestelde beslispunten beogen zij de bescherming van bekeerlingen, religieverlaters en andere religieuze minderheden in de Nederlandse asielopvang structureel te verbeteren en ervoor te zorgen dat de veiligheid van deze bewoners niet afhankelijk is van de locatie waar zij verblijven of de individuele medewerker die hen begeleidt.

Kameracties/parlementaire geschiedenis
Moties:

- 32500-VI nr. 57 – Vertrouwenspersonen voor Asielzoekers (Voordewind c.s., 2010)
- 32500-VI nr. 56 – Verzoek onafhankelijk onderzoek kwetsbare personen COA locaties (Voordewind c.s., 2010).
- 35570-VI, nr. 61 - Plan van aanpak om geweldsincidenten aan te pakken en vraag om betere registratie van incidenten (Groothuizen c.s., 2020).
- 35925-VI, nr. 86 – Begeleiding en sociale zekerheid van kwetsbare groepen binnen het AZC (Ceder, 2021).
- 36800-XX, nr. 39 - Signalen over onveiligheid bespreken met betrokken organisaties en een zero-tolerance beleid toepassen op asielzoekers die religieusgemotiveerd geweld plegen (Ceder en Diederik Van Dijk, 2026).
- 19637, nr. 3586 - Structurele en specifieke registratie van incidenten van religieus gemotiveerd geweld tegen asielzoekers binnen opvanglocaties (Ceder en Diederik van Dijk, 2026).
-

Kamervragen/antwoorden:

- Antwoord op vragen van de leden Van der Staaij, Keijzer en Voordewind over het bericht ‘Gave: ook christenen in Nederlandse AZC’s bedreigd’ (2016).
- Antwoord op vragen van de leden Van der Staaij, Keijzer en Voordewind over het bericht ‘AZC's krijgen vertrouwenspersonen voor homoseksuele asielzoekers’ (2016).
- Antwoord op vragen van het lid Bisschop over de berichten 'Ex-moslims regelmatig bedreigd in Nederland' (Reformatorisch Dagblad, 20 januari 2018) en 'Duits parlement wil antisemitische asielzoekers uitzetten'. (2018).
- Antwoord op vragen van het lid Diederik van Dijk over geweld en intimidatie jegens christelijke asielzoekers in AZC in Goes. (2025).
- Antwoord op vragen van het lid Diederik van Dijk over Syrische christenen onder druk in AZC. (2025).
- Antwoord op vragen van de leden Ceder en Diederik van Dijk over bedreiging en intimidatie van christelijke asielzoekers in asielzoekerscentra. (2026).

3. Probleemanalyse

Uit meldingen van religieuze minderheden in de asielopvang komt een zorgelijk beeld naar voren. Bewoners van de asielopvang krijgen te maken met bedreigingen en uitsluiting, maar ook met psychische druk en fysiek geweld. Tegelijkertijd weten we dat lang niet alle incidenten worden gemeld en geregistreerd. Daardoor blijft een deel van wat er op de opvanglocatie gebeurt buiten beeld.

Voor het niet in beeld hebben van religieus geweld zijn een aantal factoren van invloed die ervoor zorgen dat deze problemen ontstaan, blijven en echt onvoldoende worden aangepakt. Hieronder volgen de belangrijkste factoren:

Onvoldoende registratie van religieus gemotiveerd geweld
Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) publiceert periodiek over incidenten en misdrijven onder bewoners van COA-opvanglocaties en gemeentelijke opvangvoorzieningen. In de Incidentenmonitor van 2026 zal nadere informatie worden opgenomen over misdrijven met een discriminatoir oogmerk.[20] Hoe deze registratie precies vorm zal krijgen, is vooralsnog onduidelijk. Het COA registreert incidenten, maar registreert momenteel niet systematisch of er aanleiding is om te denken dat een geweldsincident religieus gemotiveerd is.[21] Een zorgvuldige en voldoende specifieke registratie is echter essentieel om de aard en omvang van religieus gemotiveerde intimidatie en groepsdruk binnen de asielopvang inzichtelijk te maken.

Daar komt bij dat onveiligheid niet altijd terug te brengen is tot één afzonderlijk incident. Drie op zichzelf kleine incidenten richting bijvoorbeeld een christen op een AZC kunnen ieder te licht zijn voor ingrijpen, terwijl de opeenstapeling ervan weldegelijk een klimaat van intimidatie of angst kan veroorzaken. Juist subtiele vormen van uitsluiting, sociale druk en bedreiging dreigen daardoor buiten beeld te blijven.

De initiatiefnemers vinden het van belang dat daarbij niet alleen naar ernstige, afzonderlijke geweldsincidenten wordt gekeken, maar ook naar kleinere meldingen, patronen en de ervaren onveiligheid van minderheden.

Wat niet wordt gezien, kan immers ook niet worden aangepakt.

Onvoldoende religieuze geletterdheid
Een bijkomstig probleem is dat medewerkers in de opvang niet altijd voldoende kennis hebben van religie en de rol die geloof kan spelen in het leven van bewoners. Zo is er onvoldoende kennis van hoe religieuze verschillen ook tot spanningen kunnen leiden op een AZC. Vooral wanneer vanuit extremistisch gedachtegoed andersdenkenden niet getolereerd worden. Het (christelijk) geloof is immers geen jas die je aan of uit kunt trekken.

Uiteraard geldt deze religieuze geletterdheid voor alle religies en omvat het ook veel meer dan alleen een veilige omgeving op een AZC. Toch ligt de urgentie voor die geletterdheid vooral in het gegeven dat o.a. Stichting Gave een forse toename van meldingen van discriminatie van specifiek christelijke asielzoekers en bekeerlingen in COA-locaties meldt. [22] In mei 2026 werd bijvoorbeeld de noodklok geluid voor de situatie in het AZC in Vlissingen. In oktober kwam

[20] ‘Reactie brief LGBT Asylum Support inzake onveilige situaties bij asielzoekers en Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse opvang, 16 oktober 2026, 3.
[21] COA incidentenoverzicht, COA Incidentenoverzicht per locatie 2025.pdf

daar wederom een incident aan het licht. Een Syrische bekeerling werd slachtoffer van bedreigingen en een ernstige aanval, hij zegt meerdere keren op zijn hoofd te zijn geslagen en daarbij gewond te zijn geraakt. De woordvoerder van het COA sprak van een ernstig voorval, dat geen uiting zou zijn van religieuze spanningen. Het slachtoffer daarentegen zegt al een jaar lang te worden getreiterd en uitgescholden omdat hij christen is. Hij vertelde:
'*Ik had het gevoel dat mijn klachten niet serieus werden genomen'*.[23]

Geletterdheid vraagt van medewerkers dat zij religieuze overtuigingen en onderlinge spanningen kunnen herkennen en begrijpen en dat bewoners zich ook veilig voelen om te melden dat zij bijvoorbeeld christen zijn. Maar ook dat zij extremisme leren herkennen en daarop kunnen anticiperen. Daarvoor is niet alleen enige kennis van verschillende religies nodig, maar ook gevoel en inzicht in wat geloof voor bewoners in het dagelijks leven betekent.

Daarnaast is het belangrijk dat bewoners meldingen durven maken. Daarvoor is het noodzakelijk dat er ook COA-medewerkers zijn waarbij minderheden zich vertrouwd voelen en zich uit durven te spreken en die de 'taal' van de gelovige spreken en begrijpen. Het personeelsbeleid dient daarop te zijn afgestemd. Sommige bewoners geven in de praktijk aan het gevoel te hebben dat taal en culturele achtergrond een rol spelen bij de behandeling en begeleiding van asielzoekers. [24]

Een christelijke COA-bewoner uit Vlissingen vertelt anoniem:
'Over het algemeen heb ik het gevoel dat er in dit kamp, omdat de meeste bewoners moslim en Arabisch sprekend zijn, soms verschil wordt gemaakt tussen hen en andere mensen.'[25]
Een gebrek aan religieuze geletterdheid is niet zonder gevolgen. Als medewerkers religieus gemotiveerde intimidatie, uitsluiting of geweld onvoldoende herkennen, kunnen slachtoffers te lang aan hun lot worden overgelaten. Subtiele vormen van sociale druk en bedreiging kunnen buiten beeld blijven en bedreigend gedrag kan worden onderschat of genormaliseerd. Ook bestaat het risico dat bewoners niet of te laat worden doorverwezen naar een kerk, geloofsgemeenschap of gespecialiseerde organisatie.
Hier ligt een fundamentele verantwoordelijkheid voor de overheid. Wie in Nederland bescherming zoekt tegen vervolging vanwege zijn geloof, moet niet binnen een door de overheid georganiseerde opvang opnieuw bang hoeven te zijn om dat geloof vrij te belijden.

Onderlinge religieuze en culturele spanningen
De veiligheidsproblematiek binnen AZC's staat niet los van de culturele en religieuze context van het land van herkomst. Conflicten die daar bestaan, kunnen binnen de opvang worden voortgezet of nieuwe vormen aannemen. Hier moet voldoende aandacht voor zijn.

Culturele en religieuze dynamieken in verschillende landen worden geïmporteerd, alsook de kijk op bekering, en het verlaten van de groep.

---

[22] Op 17 juni 2026 is een motie aangenomen om dit religieus gemotiveerde geweld structureel te registreren (19 637, nr. 3586). En 'Stichting Gave: forse toename discriminatie Syrische christenen in azc', Reformatorisch Dagblad, 12 juni 2025.
[23] 'Syrische christen in azc Vlissingen meldt 'ernstige aanval'; COA ziet geen verband met 'religieuze spanningen', Reformatorisch Dagblad, Syrische christen in azc Vlissingen meldt „ernstige aanval"; COA ziet geen verband met „religieuze spanningen"
[24] Christelijke asielzoekers trekken aan de bel, voelen zich ongelijk behandeld', Omroep West, 9 september 2026
[25] 'Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang De onzichtbare werkelijkheid achter de muren van AZC Vlissingen', aangeboden aan de Tweede Kamer 10 september 2026.

Het is bijvoorbeeld bekend dat in een aantal islamitische landen op godslastering, en dus afvalligheid of bekering tot het christendom, straf staat.[26] Meerdere migranten geven al langer aan dat zij ook in Nederland met dreigingen te maken krijgen op het moment dat men de islam verlaat en zich besluit te bekeren tot het christendom.[27]

Naast religieuze spanningen zijn er ook culturele spanningen. Mensen uit een eercultuur, die dominant is in het Midden-Oosten en in Mediterrane gebieden, reageren vaak eerder gekwetst omdat de zelfwaarde van het individu voor een belangrijk deel gebaseerd is op wat anderen van hen vinden. Bij mensen uit een waardigheidscultuur, die gangbaar is in West-Europa en Noord-Amerika, hangt hun eigenwaarde veel minder af van het oordeel van anderen. Zij snappen vaak niet waarom beledigingen zulke felle reacties kunnen oproepen. Het wederzijdse onbegrip legt de verschillen tussen beide culturen goed bloot.[28] Naar aanleiding van de ervaringen bij het meldpunt van stichting Gave, vraagt deze stichting zich af of COA-medewerkers zich voldoende bewust zijn van de gevolgen van dit cultuurverschil en hoe dit ook religieuze verschillen versterkt. Iemand die zich van bijvoorbeeld de islam afkeert en afvallig wordt of zich bekeert tot bijvoorbeeld het christendom, onttrekt zich aan de groep waartoe hij behoort. Hij maakt, in de beleving van de groep, de groep te schande en dat laat men vaak merken.[29]

Bedreigingen kunnen bovendien verder reiken dan de opvanglocatie. In sommige gevallen kunnen ook familieleden of vrienden van kwetsbare asielzoekers in het land van herkomst worden bedreigd.[30] Dat religieuze en culturele spanningen in elkaar ingrijpen zien we ook specifiek ten aanzien van Syrië. Na de val van Assad is de onrust in AZC‘s vergroot en ervaren vooral christelijke asielzoekers meer dreiging. Stichting Gave meldde daarop een forse stijging van het aantal meldingen van discriminatie van Syrische christenen in AZC's. Er zijn duidelijke signalen dat Syrië de weg van toenemende islamisering inslaat, wat lijkt bij te dragen aan een euforische stemming onder groepen Syrische moslims in Nederland. Die lijken zich meer superieur te gedragen tegenover christenen en leden van etnische groepen als Alawieten, Druzen en Koerden, ook in de Nederlandse opvanglocaties.[31]

Meldingsbereidheid
Ook de meldingsbereidheid onder bedreigde bewoners is een probleem. Naast dat niet elke bewoner zich veilig genoeg voelt bij de COA-medewerkers, kan er angst heersen onder de bewoners en mensen die getuigen zijn van incidenten voor eventuele dreigende gevolgen. Twee getuigenissen uit het zwartboek onderstrepen dit probleem.
‘Ik heb later gevraagd aan degenen die hiervan getuige waren of ze voor mij wilden getuigen, maar iedereen die ik sprak is bang voor deze twee moslimmannen en hun groep.’

---

[26] ‘Als moslims zich bekeren’, Trouw Als moslims zich bekeren | Trouw
[27] ‘Ex-moslims regelmatig bedreigd in Nederland’, Reformatorisch Dagblad, Ex-moslims regelmatig bedreigd in Nederland
[28] ‘Zet mediation in bij culturele conflicten’, Universiteit Leiden, 'Zet mediation in bij culturele conflicten' - Universiteit Leiden
[29] Stichting Gave, ‘Kwetsbare groepen in de opvang’ Kwetsbare groepen - Gave Juridisch
[30] Getuigenis van persoon 2: ‘omdat Ahmed uit dezelfde stad komt als ik, namelijk Aleppo, en ik bang was voor mijn eigen veiligheid en die van mijn familieleden.’ ‘Zwartboek geloofsvervolging’, aangeboden aan de Tweede Kamer, 10 september 2026.
[31] Stichting Gave, ‘Syrië: geweldescalatie jegens christenen’, Syrië: geweldescalatie jegens christenen - Gave Juridisch. En Syrians for Truth hand Justice, ‘Al-Suqaylabiyah/Hama: Mass Violence in March 2026, Violations, and a Reconciliation Process that Ignores Rights’, *Syrians for Truth and Justice*

‘Er waren meerdere getuigen aanwezig, maar niet iedereen wilde verklaren wat er is gebeurd.’[32]

Druk binnen opvanglocaties
De onderlinge spanningen worden ook versterkt door externe omstandigheden in Nederland zelf. De hoge bezettingsgraad en oplopende wachttijd dragen bij aan de onrust binnen asielopvanglocaties.[33] Die structurele druk vormt geen verklaring of rechtvaardiging voor intimidatie of geweld, maar het is een gegeven dat binnen deze context de bestaande spanningen versterkt kunnen worden. Daarnaast zorgt de fysieke drukte binnen de locaties ook voor verhoogde spanningen.[34]

Deze inzichten zijn relevant voor de wijze waarop het COA bewoners begeleidt en maatregelen inzet bij overlastgevend gedrag jegens andere bewoners. Wanneer stress en onderliggende problematiek onvoldoende worden herkend, bestaat het risico dat maatregelen niet het gewenste of duurzame effect hebben. De initiatiefnemers benadrukken daarom het belang van passende, cultuursensitieve begeleiding, waarbij oog is voor de persoonlijke omstandigheden, culturele achtergrond en eventuele traumatische ervaringen van bewoners. Dit doet niets af aan de verantwoordelijkheid van bewoners om de geldende regels te respecteren en anderen met respect te behandelen. Het betekent wel dat effectieve handhaving gebaat is bij een aanpak die duidelijke grenzen combineert met inzicht in de factoren die gedrag beïnvloeden.

Naast het verminderen van de structurele druk op de opvang is duidelijke en toegankelijke communicatie richting bewoners noodzakelijk. Vanaf het moment dat mensen binnenkomen moet duidelijk zijn welke vrijheden in Nederland gelden, dat intimidatie en geweld jegens wie dan ook ontoelaatbaar is en waar bewoners terechtkunnen wanneer zij zich onveilig voelen.

4. Concrete aanbevelingen

De initiatiefnemers doen voorstellen langs vier lijnen:
a) Beter zicht krijgen op religieus gemotiveerd geweld
b) Strenger optreden tegen religieus gemotiveerd geweld
c) Slachtoffers beter beschermen
d) Voorkomen incidenten

A) Beter zicht krijgen op religieus gemotiveerd geweld
Wat niet wordt gezien, kan ook niet worden aangepakt. Het COA registreert incidenten op opvanglocaties, maar het is van belang dat daarbij ook structureel inzichtelijk wordt gemaakt of er aanwijzingen zijn voor een religieus motief. Wanneer alleen grotere (gewelds-)incidenten geregistreerd worden, blijven kleinere treiteringen, bedreigingen of andere discriminatoire gebeurtenissen onderbelicht, terwijl deze wel op kunnen stapelen tot een klimaat van angst en onveiligheid.

Daarom stellen de initiatiefnemers voor:

---

[32] ‘Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang De onzichtbare werkelijkheid achter de muren van AZC Vlissingen’, aangeboden aan de Tweede Kamer 10 september 2026.
[33] Jaarverslag Stichting Gave, **Jaarverslag-Stichting-Gave-2025.pdf*,
[34] 'Langere wachttijden grote impact op asielopvang: stabiele opvang urgenter', COA - Langere wachttijden grote impact op asielopvang: stabiele opvang urgenter | www.coa.nl en 'Veiligheid christenen in AZC', Veiligheid christenen azc | Gave

A1) Registreer religieus gemotiveerde incidenten structureel en herkenbaar. Maak bij incidentregistratie inzichtelijk wanneer er aanwijzingen zijn dat intimidatie, bedreiging of geweld samenhangen met geloof, bekering, religieverlating of levensovertuiging.

In de Incidentenmonitor van het WODC zal in 2026 nadere informatie worden opgenomen over misdrijven met een discriminatoir oogmerk.[35] Betere monitoring moet ertoe leiden dat COA-medewerkers signalen eerder herkennen, bewoners beter ondersteunen en hen zo nodig begeleiden bij en stimuleren tot het doen van aangiften.
De initiatiefnemers stellen daarom de volgende invulling voor: registreer ook bij het COA-incidentenoverzicht niet alleen de aard van het incident en de overtreden huisregels, maar maak inzichtelijk welke specifieke huisregels zijn overtreden en of er aanwijzingen zijn voor een religieus motief. Daarbij moet aandacht zijn voor intimidatie, bedreiging, geweld en uitsluiting die verband houden met geloof, bekering en het verlaten van een religie of levensovertuiging. Iedereen moet gehoord worden. Maak daarbij onderscheid tussen vermoedens van religieus gemotiveerde incidenten en vastgestelde feiten. Hoor en wederhoor is belangrijk. Een consequentie voor de dader moet afhankelijk zijn van de aard en de ernst van de klacht.

A2) Breng ook patronen van kleinere incidenten in beeld.
Neem niet alleen afzonderlijke ernstige incidenten mee, maar ook herhaalde meldingen van sociale druk, uitsluiting, intimidatie en bedreiging. Juist de opeenstapeling daarvan kan een onveilige situatie veroorzaken.

Een bewoner van het AZC in Vlissingen vertelt anoniem: '*Zij begonnen mij lastig te vallen om onbenullige redenen, maar de onderliggende reden was duidelijk religieus.'*[36]

Het kan voor bewoners moeilijk zijn om melding te maken van afzonderlijke incidenten wanneer zij te maken hebben met een reeks gebeurtenissen die op zichzelf onbeduidend lijken, maar samen een onveilige sfeer veroorzaken. Stichting Gave benadrukt dat de bestaande escalatieladder van het COA bij aantoonbaar geweld toereikend is. Handelingsverlegenheid ontstaat juist bij minder concrete conflicten en spanningen, of wanneer een religieus motief moeilijk aantoonbaar is. Door ook ogenschijnlijk kleine incidenten en terugkerende signalen systematisch in beeld te brengen, kunnen medewerkers patronen herkennen en eerder ingrijpen. Dit vergroot de mogelijkheden om op te treden voordat spanningen escaleren en kan bijdragen aan een veiligere opvang voor religieuze minderheden.

A3) Zorg voor een herkenbaar en veilig meldpunt.
Richt een herkenbaar, veilig en onafhankelijk meldpunt waar bewoners, buiten de COA-structuur om, incidenten kunnen melden.
Omdat de drempel om incidenten te melden bij het COA nog geregeld als te hoog wordt ervaren, vanwege gebrek aan vertrouwen of (gevoel van) veiligheid, stellen de initiatiefnemers voor om te onderzoeken hoe een onafhankelijk meldpunt bij kan dragen aan de meldingsbereidheid. Een dergelijk meldpunt voor kwetsbare groepen in het algemeen of gelovigen in het bijzonder kan een laagdrempelige manier zijn om melding te doen van

[35] 'Reactie brief LGBT Asylum Support inzake onveilige situaties bij asielzoekers en Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse opvang, 16 oktober 2026, 3. Ook belang benadrukt van inzicht in kenmerken overlast: Memorie van toelichting asielbegroting, 47.
[36] 'Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang De onzichtbare werkelijkheid achter de muren van AZC Vlissingen', aangeboden aan de Tweede Kamer 10 september 2026.

discriminatie, intimidatie en religieus gemotiveerd geweld, als bewoners dit binnen de COA-structuur willen of durven doen. Onderzocht moet worden of een meldpunt per locatie of per regio passend is. Doel is dat COA-bewoners een veilige manier hebben om meldingen te doen, waarbij ook ingezet wordt op verbetering van de toegankelijkheid en zichtbaarheid van een dergelijk meldpunt. Bij de inrichting van dit meldpunt moet duidelijk zijn hoe de onafhankelijkheid, vertrouwelijkheid en opvolging van meldingen worden gewaarborgd. Een nieuw meldpunt neemt overigens niet weg dat het van belang blijft dat het melden van incidenten op locatie in principe de eerstaangewezen route is. Het vraagt om blijvende inspanning om te zorgen dat deze route door de bewoners als veilig, betrouwbaar en toegankelijk wordt ervaren.

A4) Rapporteer periodiek over religieus gemotiveerd geweld.
De parlementaire geschiedenis laat zien dat de problematiek van religieus gemotiveerd geweld en intimidatie in de opvang al vaak genoeg onder de aandacht is gebracht. Toch blijft het resultaat op de AZC-vloer onvoldoende. Zonder inzicht in de wijze waarop signalen worden opgevolgd en welke maatregelen daaruit voortvloeien, blijft onduidelijk waar de uitvoering in de praktijk tekortschiet en hoe het beleid kan worden verbeterd. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) publiceert periodiek over incidenten en misdrijven onder bewoners van COA-opvanglocaties en gemeentelijke opvangvoorzieningen.[37] De initiatiefnemers stellen voor om religieus gemotiveerde incidenten herkenbaar mee te nemen in deze rapportages. Daarvoor is het van belang dat de registratie voldoende informatie bevat om mogelijke religieuze motieven en terugkerende patronen te kunnen analyseren.

Informeer de Kamer periodiek over de omvang en ontwikkeling van meldingen en over de wijze waarop deze zijn opgevolgd. Rapporteer daarbij niet alleen over afzonderlijke ernstige incidenten, maar ook over terugkerende meldingen en patronen van intimidatie, uitsluiting en sociale druk. Maak waar mogelijk inzichtelijk welke maatregelen zijn genomen en in hoeverre deze bijdragen aan een veiligere opvang.

A5) Breng risicofactoren in beeld.
Breng op basis van de gedane meldingen risicofactoren in beeld die tot concreet geweld kunnen leiden, om een onveilige sfeer in de toekomst te verminderen of te voorkomen.

Voorbeelden van mogelijke risicofactoren zijn het houden van religieuze bijeenkomsten, zoals een groepsgebed, in een gezamenlijke COA-ruimte. Trek en handhaaf een heldere lijn over het gebruik van gezamenlijke ruimtes en religieuze activiteiten. Iedere bewoner moet zijn geloof of levensovertuiging vrij kunnen beleven, zonder anderen daartoe te dwingen of de vrijheid van anderen te beperken. Een andere risicofactor is de kamerplaatsing van kwetsbare minderheden. Plaats niet één christen (of iemand van een andere minderheidsgroep) op een kamer met meerdere moslims. Stel hiervoor ook lokale richtlijnen op. 34

B) Strenger optreden tegen religieus gemotiveerd geweld
Vrijheid van godsdienst vraagt niet alleen om bescherming van slachtoffers, maar juist ook om duidelijke grenzen voor degenen die anderen intimideren, bedreigen of geweld aandoen. Intimidatie vanwege geloof of levensovertuiging mag binnen de Nederlandse asielopvang nooit worden genormaliseerd. De huidige toolbox van COA met maatregelen tegen overlastgevende en/of crimineel gedrag door asielzoekers biedt veel handvaten om te acteren

[37] Incidentenmonitor, *Incidenten en misdrijven onder bewoners van COA- en gemeentelijke opvanglocaties 2019-2025, 10.

bij een inbreuk op de veiligheidsbeleving van omwonenden, ondernemers, personeel en winkelend publiek. Wat mist zijn duidelijke kaders en hardere maatregelen tegen overlastgevend gedrag binnen de opvang.

Daarom stellen de initiatiefnemers voor:
B1) Maak de Nederlandse norm vanaf het begin duidelijk. Houd bewoners bij binnenkomst en gedurende het integratietraject voor dat vrijheid van godsdienst en levensovertuiging voor iedereen geldt en dat intimidatie, bedreiging of geweld tegen iemand vanwege diens geloof, bekering, religieverlating of levensovertuiging niet wordt geaccepteerd.

Het COA voert al een gesprek over rechten en plichten met nieuwe bewoners. Daarnaast omvat de voorlichting een onderdeel over veiligheid, waarin onder meer aandacht is voor de Nederlandse rechtsstaat, non-discriminatie en het doen van aangifte.[38] De initiatiefnemers stellen voor om bij deze bestaande voorlichting explicieter aandacht te besteden aan religieuze vrijheid en religieus gemotiveerde intimidatie.

Voorkomen is beter dan achteraf sanctioneren. Wanneer bewoners vanaf het begin weten welke normen en regels gelden en welke gevolgen overtreding daarvan kan hebben, kunnen conflicten mogelijk worden voorkomen en kan duidelijker worden opgetreden wanneer de veiligheid van anderen in het geding komt. Daarbij dient expliciet te worden gecommuniceerd dat de Nederlandse autoriteiten een zerotolerancebeleid hanteren ten aanzien van intimidatie, bedreiging en geweld. De initiatiefnemers stellen voor om deze onderwerpen structureel op te nemen in het introductieprogramma en te borgen dat alle nieuwe bewoners de voorlichting daadwerkelijk ontvangen en begrijpen.[39] Betrek bij de ontwikkeling en uitvoering van deze voorlichting ook gespecialiseerde organisaties, zoals Stichting Gave, en andere deskundigen op het gebied van religieuze diversiteit en vrijheid van godsdienst. Hun praktijkervaring kan bijdragen aan voorlichting die aansluit bij de situaties waarmee bewoners in de opvang te maken kunnen krijgen.

Daarnaast stellen de initiatiefnemers voor om artikel 1 van de Grondwet en het discriminatieverbod voor alle bewoners toegankelijk en herkenbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld door de tekst in verschillende talen zichtbaar op opvanglocaties te plaatsen en toe te lichten tijdens introductiebijeenkomsten. Zo worden bewoners geïnformeerd over hun recht op gelijke behandeling en over de norm dat discriminatie op grond van godsdienst of levensovertuiging niet wordt geaccepteerd.

Ten slotte vereist het leren samenwonen van bewoners met diverse achtergronden een flinke omslag in het denken van (bepaalde groepen) AZC-bewoners. De initiatiefnemers stellen daarom, los van de inburgeringsessies of naar aanleiding van klachten, gesprekken voor met bewoners waarin de huisregels worden toegelicht en besproken. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor deze denkomslag en overstijgt het maatregelenpakket een eenzijdige informatiestroom.

B2) Handhaaf een zerotolerancebeleid bij intimidatie, bedreiging en geweld.

[38] Begeleiding COA, https://www.mycoa.nl/nl/wonen-bij-het-coa/rechten-en-plichten/recht-op-opvang/begeleiding-van-het-coa
[39] Momenteel worden er al bijeenkomsten over deze onderwerpen georganiseerd, deelname is echter facultatief. De initiatiefnemers stellen voor deze bijeenkomsten bij het verplichte introductiedeel toe te voegen: COA - Programma Wonen en leven op een COA-locatie | www.coa.nl

Maak duidelijk dat religieus gemotiveerde intimidatie en geweld consequent gevolgen hebben binnen het maatregelenbeleid van het COA en straf snel, adequaat en stevig indien er sprake is van strafbare handelingen.

Het COA beschikt over verschillende instrumenten om op te treden tegen ongewenst gedrag. Het actuele maatregelenbeleid onderscheidt verschillende niveaus van impact en biedt mogelijkheden om maatregelen te nemen die variëren van een correctiegesprek, waarschuwingsbrief of leermaatregel tot maatregelen waarbij verstrekkingen worden ingehouden of een bewoner tijdelijk naar een handhaving- en toezichtlocatie (HTL) wordt overgeplaatst. Discriminatie op grond van geloofsovertuiging en gedrag dat erop gericht is anderen te kleineren of te bedreigen, worden in het maatregelenbeleid expliciet genoemd als gedragingen met een grote of zeer grote impact. Ook meerdere incidenten kunnen gezamenlijk aanleiding geven tot een hoger impactniveau.[40] Een aandachtspunt bij dit beleid is de aansluiting bij de strafbeleving van mensen die afkomstig zijn uit een eer- en schaamtecultuur.[41]

Het COA heeft de mogelijkheid om de verstrekkingen waar COA-bewoners recht op hebben, in te houden.[42] Dit middel wordt consequent benut als sanctionering tegen ongewenst gedrag richting minderheden, waaronder geweld tegen christenen.[43] De initiatiefnemers stellen daarom voor dat religieus gemotiveerde incidenten verplicht wordt geregistreerd, onderzocht en aantoonbaar opgevolgd, zodat geen enkel incident wordt genegeerd en dat ernstig gedrag meteen wordt aangepakt. Bij herhaald ongewenst gedrag moet expliciet worden meegewogen dat eerdere interventies onvoldoende effect hebben gehad. Wat de indieners betreft moet iedere strafrechtelijke religieus gemotiveerde geweldpleging voor de IND aanleiding zijn om opnieuw naar de lopende asielaanvraag te kijken.

B3) Grijp eerder in bij een patroon van intimidatie.
Wacht niet totdat een situatie escaleert tot aantoonbaar fysiek geweld. Ook een opeenstapeling van bedreigingen, sociale druk en kleinere incidenten moet aanleiding kunnen zijn voor maatregelen.

Het Ambulant Ondersteunings Team (AOT), een mobiel ondersteuningsteam van het COA, kan hierbij een rol spelen. Het AOT is opgezet om COA-medewerkers te ondersteunen bij complexe situaties, herhaalde overlast en incidenten met grote impact. Het team biedt onder meer snelle, deskundige ondersteuning op een opvanglocatie wanneer er sprake is van herhaaldelijke overlast of een incident met grote impact. In een Kamerbrief uit 2025 werd de ambitie uitgesproken om het AOT in 2026 structureel onderdeel te maken van de aanpak van overlast.[44] De initiatiefnemers stellen voor om de structurele inzet van het AOT te borgen en te onderzoeken hoe het team medewerkers nog beter kan ondersteunen bij terugkerende intimidatie en religieuze spanningen.

B4) Pas snelrecht toe

[40] Incidenten monitor, *Incidenten en misdrijven onder bewoners van COA- en gemeentelijke opvanglocaties 2019-2025 30-31.
[41] Stichting Gave, kwetsbare groepen, https://juridisch.gave.nl/bibliotheek/kwetsbare-groepen.
[42] Staatscourant 3 februari 2005, Hoofdstuk IV De verstrekking gedurende de opvang, artikel 10. *stcrt-2005-24-p17-SC68729.pdf
[43] Staatscourant 2026, nr. 25435, *stcrt-2026-25435.pdf
[44] 19 637, nr. 3469

Het COA heeft de bevoegdheid om verstrekkingen in te houden, strafrechtelijke consequenties zijn aan de politie en Officier van Justitie. Het zou volgens indieners gezien de grote maatschappelijke verontwaardiging rondom religieus gemotiveerde incidenten goed zijn om te overleggen met het OM of dit soort zaken niet onder het snelrecht zouden moeten vallen. Dit geeft namelijk snel duidelijkheid en het biedt ook de IND-handvaten om vervolgens naar de asielaanvraag te kijken en ervoor te zorgen dat dergelijk gedrag snel zwaar negatief meeweegt bij beslissingen over verblijf in Nederland.[45] Verder stelt het COA tijdig in staat verstrekkingen in te houden bij een pleger van deze incidenten.

Het Openbaar Ministerie werkt met de ZSM-aanpak (Zorgvuldig, Snel, Maatwerk) om veelvoorkomende strafzaken snel en zorgvuldig af te handelen. Voor bepaalde misdrijven van overlastgevende asielzoekers wordt ingezet op snelle strafrechtelijke actie, bijvoorbeeld via een strafbeschikking of snelrecht. Welke afdoening passend en juridisch mogelijk is, wordt per zaak beoordeeld door de bevoegde instanties.[46]

De initiatiefnemers stellen voor om te bevorderen dat strafbare feiten binnen COA-opvanglocaties net zo zorgvuldig en voortvarend worden opgepakt als vergelijkbare feiten buiten de opvang. Daarvoor is het belangrijk dat incidenten herkenbaar worden geregistreerd, slachtoffers ondersteuning krijgen bij het doen van aangifte en meldingen tijdig bij de politie terechtkomen wanneer daar aanleiding toe bestaat.

C) Slachtoffers beter beschermen
Wie melding maakt van intimidatie of bedreiging, moet erop kunnen vertrouwen dat de overheid bescherming biedt. Het slachtoffer mag niet uiteindelijk zelf de rekening betalen voor het gedrag van een ander. Daarnaast is het belangrijk om als Nederland een norm te stellen: wie naar Nederland komt en andersgelovigen en andersdenkenden niet kan verdragen heeft geen toekomst in Nederland.

Daarom stellen de initiatiefnemers voor:
C1) Stel een convenant op voor de veiligheid van religieuze minderheden.
Maak, naar analogie van bestaande afspraken over de veiligheid van lhbtiq+- bewoners, concrete afspraken met het COA en maatschappelijke organisaties over signalering, melding, begeleiding en bescherming van christenen en andere religieuze minderheden.[47]

De initiatiefnemers stellen een convenant voor zoals die al geldt voor de positie van lhbtiq+-bewoners, met structurele afspraken tussen het COA en relevante maatschappelijke organisaties over de veiligheid van religieuze minderheden. Daarbij moet onder meer aandacht zijn voor christenen, bekeerlingen, jezidi’s, alawieten en andere religieuze minderheden. De precieze doelgroepen en benodigde maatregelen kunnen in overleg met deskundige organisaties nader worden vastgesteld.

De afspraken moeten duidelijk maken hoe signalen worden herkend, waar bewoners terechtkunnen met meldingen, hoe zij worden begeleid en welke beschermingsmaatregelen beschikbaar zijn wanneer hun veiligheid in het geding is. Ook moet worden vastgelegd hoe organisaties samenwerken, hoe meldingen worden opgevolgd en hoe de onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid van de ondersteuning worden gewaarborgd.

[45] Zie ook motie Struijs hierover. Kamerstuk II, 19 637 Nr. 3661.
[46] Tweede Kamer, 2024-2025, 19637, nr. 3469.
[47] COA en COC convenant, COA - COA en COC Nederland versterken samenwerking | www.coa.nl

D) Voorkomen incidenten
Medewerkers beter toerusten
Veiligheid begint bij medewerkers die signalen herkennen en weten hoe zij moeten handelen. Religieuze spanningen zijn niet altijd zichtbaar of herkenbaar en kunnen samenhangen met verhoudingen uit het land van herkomst. Daarom stellen de initiatiefnemers voor:

D1) Versterk de religieuze geletterdheid van COA-medewerkers en beveiligers.
Zorg voor specifieke training om religieus gemotiveerde spanningen, intimidatie, bekering, religieverlating en subtiele vormen van sociale druk vroegtijdig te herkennen en serieus te nemen.

De initiatiefnemers stellen voor om het bestaande trainingsaanbod uit te breiden met specifieke trainingen over religieuze diversiteit, de positie van religieuze minderheden en hun eigen handelen.[48] Medewerkers moeten kennis hebben van uiteenlopende religieuze overtuigingen, bekering en religieverlating en van de sociale verhoudingen die binnen geloofsgemeenschappen kunnen bestaan. Daarnaast is het belangrijk dat zij training krijgen in de verhouding tussen religie als motivatie, en andere motivaties in conflicten. Zo kunnen zij signalen beter herkennen, de situatie van bewoners beter begrijpen en waar nodig tijdig ingrijpen.

Ook het personeelsbeleid dient hierop afgestemd te zijn, zodat nadrukkelijk rekening wordt gehouden met religieuze diversiteit en er binnen opvanglocaties voldoende kennis aanwezig is van de positie van religieuze minderheden, waaronder christenen, jezidi's en bekeerlingen. Dit bevordert herkenning van signalen en verlaagt de drempel voor slachtoffers om melding te maken.

D2) Zorg voor aandachtsfunctionarissen voor religieuze minderheden
De initiatiefnemers vinden dat alle bewoners, ongeacht hun geloof of levensovertuiging, op een veilige opvangomgeving moeten kunnen rekenen. Zij stellen daarom voor om aandachtsfunctionarissen in te stellen voor religieuze minderheden zoals nu al het geval is voor lhbtiq+-bewoners.[49]

Deze aandachtsfunctionarissen kunnen ook een rol spelen bij de begeleiding van bewoners die aangifte willen doen. Aangifte doen na intimidatie of discriminatie kan een grote drempel vormen, zeker voor mensen die in hun land van herkomst te maken hebben gehad met discriminatie of vervolging en daar niet op bescherming door de autoriteiten konden rekenen. Het is daarom belangrijk dat voldoende tijd genomen wordt na een incident om met bewoners te bespreken welke mogelijkheden zij hebben en wat zij van de Nederlandse politie kunnen verwachten. Zo kunnen zij bewoners ondersteunen bij het maken van een weloverwogen keuze om al dan niet aangifte te doen.

D3) Geef medewerkers meer handelingsperspectief bij minder zichtbare intimidatie.
Maak duidelijk hoe medewerkers kunnen optreden wanneer nog geen sprake is van aantoonbaar fysiek geweld, maar een patroon van kleinere incidenten wel tot aantoonbare onveiligheid leidt.

---

[48] COA Academy INC, COA - Academy INC

[49] Het COA streeft ernaar op opvanglocaties aandachtfunctionarissen of contactpersonen beschikbaar te hebben die LHBTIQ+ -bewoners kunnen ondersteunen en collega's kunnen adviseren. Ook zijn er initiatieven gericht op het bieden van sociale ondersteuning en het bevorderen van een veilige leefomgeving. Op sommige locaties zijn speciale woonvoorzieningen ingericht voor LHBTIQ+ -bewoners. Eerste Kamer der Staten-Generaal, 1.

Niet iedere vorm van intimidatie laat zich eenvoudig bewijzen. Toch kan een patroon van ogenschijnlijk kleine incidenten erop wijzen dat een bewoner structureel wordt bedreigd, onder druk gezet of buitengesloten. Medewerkers moeten daarom weten hoe zij signalen kunnen herkennen, vastleggen, de veiligheid van bewoners kunnen beoordelen en passende maatregelen kunnen nemen voordat de situatie escaleert.

De initiatiefnemers stellen voor om hiervoor duidelijke handelingskaders en praktische richtlijnen op te stellen. Dit kan door het maken van een risicoanalyse, zodat kleinere incidenten doeltreffender vanuit de opvangcontext geduid kunnen worden als al dan niet (mede) religieus gemotiveerd. Deze richtlijnen moeten medewerkers ondersteunen bij het herkennen van terugkerende patronen, het beoordelen van veiligheidsrisico's en het bepalen van passende vervolgstappen. Ook moet duidelijk zijn wanneer overleg met gespecialiseerde organisaties of opschaling binnen het COA nodig is en waar deze uit kan bestaan.[50]

D4) Versterk de samenwerking met kerken, religieuze gemeenschappen en gespecialiseerde organisaties.

Maak structurele afspraken over signalering, ondersteuning en doorverwijzing die door andere partijen worden opgedaanen benut daarbij de expertise van organisaties die rechtstreeks contact hebben met kwetsbare bewoners.

Naast professionele opvang en begeleiding kan ook sociale verbondenheid bijdragen aan het welzijn en de weerbaarheid van bewoners. De initiatiefnemers stellen daarom voor om bestaande initiatieven van kerken en andere maatschappelijke organisaties beter in kaart te brengen en te onderzoeken waar uitbreiding of aanvullende ondersteuning nodig is.

Initiatieven, zoals bijvoorbeeld een Safehouse, kunnen bewoners een tijdelijke plek bieden wanneer er te veel druk of spanning in de opvang aanwezig is. Voor bewoners die zich geïsoleerd of kwetsbaar voelen, kan een dergelijke Safehouse, al dan niet opgezet met lokale partijen, bijdragen aan een tijdelijk groter gevoel van veiligheid en verbondenheid.[51]

De initiatiefnemers benadrukken dat het de verantwoordelijkheid van de overheid blijft om alle bewoners een veilige opvang te bieden. Kerken en maatschappelijke organisaties kunnen wel een waardevolle aanvullende rol spelen door sociale steun, gemeenschap en pastorale begeleiding te bieden aan bewoners die daar behoefte aan hebben.

De behoefte aan rust, verbondenheid en erkenning komt ook naar voren in de ervaringen van bewoners:
‘Ik heb ervoor gekozen de twee personen die mij dit aandeden te vergeven en het hierbij te laten.’
‘Persoonlijk wil ik helemaal niet worden overgeplaatst, omdat mijn kerk hier is en mijn geloofsleven en contacten hier zijn opgebouwd.’[52]

[50] Toolbox maatregelen, *202407-toolbox-maatregelen-overlastgevende-asielzoekers (3).pdf 11,
[51] Een voorbeeld: Over Safehouse · Safehouse Ministries
[52] ‘Zwartboek Geloofsvervolging in de Nederlandse Opvang De onzichtbare werkelijkheid achter de muren van AZC Vlissingen’, aangeboden aan de Tweede Kamer 10 september 2026.

Deze ervaringen onderstrepen dat veiligheid niet alleen gaat over het beëindigen van incidenten. Maar ook over de mogelijkheid om een geloofsgemeenschap te hebben en te bezoeken. Dat kan van groot belang zijn voor inwoners.

De initiatiefnemers stellen daarom voor om samen met maatschappelijke en religieuze organisaties te onderzoeken waar behoefte bestaat aan aanvullende voorzieningen, hoe bestaande initiatieven duurzaam kunnen worden ondersteund en hoe het COA bewoners op vrijwillige basis naar passende voorzieningen kan doorverwijzen. Daarbij moet duidelijk zijn dat deze initiatieven geen vervanging vormen voor noodzakelijke beschermingsmaatregelen binnen de reguliere opvang. De geloofsvrijheid van bewoners moet gewoon worden gerespecteerd in AZC's.

5. Beslispunten

De Kamer wordt gevraagd in te stemmen de verantwoordelijk(e) bewindsperso(o)n(en) te verzoeken de onderstaande door de initiatiefnemers gedane voorstellen ter hand te nemen:

A) Beter zicht krijgen op religieus gemotiveerd geweld
A1) Registreer religieus gemotiveerde incidenten structureel en herkenbaar.
A2) Breng ook patronen van kleinere incidenten in beeld.
A3) Zorg voor een herkenbaar en veilig meldpunt.
A4) Rapporteer periodiek over religieus gemotiveerd geweld.
A5) Breng risicofactoren in beeld.
B) Strenger optreden tegen religieus gemotiveerd geweld
B1) Maak de Nederlandse norm vanaf het begin duidelijk.
B2) Handhaaf een zerotolerancebeleid bij intimidatie, bedreiging en geweld.
B3) Grijp eerder in bij een patroon van intimidatie.
B4) Pas snelrecht toe.
C) Slachtoffers beter beschermen
C1) Stel een convenant op voor de veiligheid van religieuze minderheden.
D) Voorkomen incidenten
D1) Versterk de religieuze geletterdheid van COA-medewerkers en beveiligers.
D2) Zorg voor aandachtsfunctionarissen voor religieuze minderheden.
D3) Geef medewerkers meer handelingsperspectief bij minder zichtbare intimidatie.
D4) Versterk de samenwerking met kerken, religieuze gemeenschappen en gespecialiseerde organisaties.

6. Financiële paragraaf

De financiële consequenties van deze initiatiefnota zijn beperkt en kunnen veelal binnen de bestaande budgetten en kaders worden uitgevoerd.

De maatregelen kunnen ingepast worden in de bestaande handhavingsaanpak en de al geplande uitbreiding van de incidentenmelder. Het opzetten van een meldpunt per locatie en het ontwikkelen van een training over religieuze geletterdheid vraagt om een incidentele investering.

Ceder
Diederik van Dijk